

in doma vedno dovolj piva.*) Denarja vsega niti ne potrosim ne, dasi sem naročen na nebroj časnikov, tudi takih, ki so z lece prepovedani, ker se imam ravno časnikom zahvaliti za svoje blagostanje. Povem vam, da ne menjam z nobenim uradnikom.“

Tako mi je pravil mož v najlepši možki dobi, okoli 48 let star.

Od tega je minulo mnogo let, pozabil sem malodane na ta pogovor in na ta dan, kar me zanese usoda, da moram iti v Belokrajino. Videl sem dolgočasne breze po listnikih, zarastlih z reso; marsikje pa še brez ni, marveč le resje in grmovje. Koliko lepega sveta je v Belokrajini, ki ne daje prav nobene koristi razen par vozov stelje. Vsa pokrajina od Luže skoro do Stranske vasi in odtod do Črnomlja, dalje med Črnomljem-Adlešiči in Vinico bi se dala lepo nasaditi s smrekami ozir. sprva morebiti na kamenitih tleh z borovci. Koliko vrednosti bi imela Belokrajina v teh smrekovih gozdovih! Pa tudi slika Belokrajine bi ne bila tako tužna, nego je zdaj. Izvzemši južno pobočje gora od Doblič pa tja do onkraj Metlike, kjer raste rujno vince, se vidi marsikje golo kamenje, tužne breze in zapuščeni stelniki. Ta pogled napravi na tujca, čegar oko prvič zre Belokrajino bodisi z vrha Gorjancev, s Kumpmatelna ali z Griča pri Mavrlu, kaj mučen in tužen vtis. Kako vse drugačen bi bil pogled na mogočno zeleno iglasto drevje po Belokrajini, ki bi zakrivalo njena kamenita rebra!

In ravno zdaj, ko bo stekla Belokranjska železnica, bi bila morala biti Belokrajina že pripravljena, ker bo zdaj izvoz lahak. Belokrajina je že dobro desetletje s pogozdovanjem zamudila, toda prepozno še ni. Naj bi ukrenili merodajni činitelji vse potrebno, da se prične s pogozdovanjem prej ko mogoče.

*) Na Koroškem se pije namreč večinoma le pivo, ker vino ne raste.

Seveda brez izdatne pomoči dežele in posebno države je vsako uspešno pogozdavanje nemogoče. Poslanci in občine naj bi izposlovali prav izdatno pomoč dežele in države. Najbolje bi bilo, da bi se proglasila Belokrajina za kraški svet, kamor tudi sodi po vsej svoji formaciji, in bi jo država pogozdovala, kakor pogozduje Kras na Notranjskem.

Nekaterniki so že uvideli korist pogozdovanja in so začeli saditi smreke na svojem svetu (n. pr. gg. Kajfež, Kline in Kunc).

Zdaj je čas za pogozdovanje, toda skrajni čas. Z železnico pridejo špekulativni tujci, ki bodo pokupili tisti svet, ki Belokranjecem dozdej ni družega nosil nego par vozov stelje na leto, ki bo pa tujcem nosil tisočake, s katerimi bodo financijelno zaslužili domačine.

Končno naj še pripomnim, da ugovarjajo nekateri vinogradniki, da ne kaže saditi iglastega drevja zato, ker dela baje mraz in bi potem trte pozeble. Jaz sem tega mnenja, da bi gozd — toda vsak, tudi listnato drevje — pač škodil trtam, če bi bil preblizu, toda če je v primerni daljavi, da ne pade senca na trte, ali pa še mnogo dalje, potem mislim, da bi trti prav nič ne škodoval.

G. M.

Belokranjica, bela obleka bodi tvoj ponos!

Dandanes drvi človeštvo proti cilju blagostanja. Boj za obstanek ne bojujejo le posamezniki, tudi cele družbe in narodi se borijo za obstanek. Pojavi zastarevanje in se umikajo novim ali s tujo besedo povedano — modernim pojavom.

Stari običaji se umikajo novim, to uvidevamo tudi v noši. Ako se ozremo po oblekah, vidimo, da imajo različni kraji različne noše. Noša, katera je bila nekaj

posameznim narodom značilna, propada, narodna noša izgubiva svoj pomen, izpodriva jo nekakšen internacijonalizem ali mednarodnost. Ali naj se to propadanje odobrava, ali naj težimo za tem, da se narodna noša reši pogina tam, kjer je to še mogoče? Glede tega vprašanja si nasprotujejo mnenja. Nekateri mislijo, da je narodna noša, ki se doma izdelava, dražja nego ona, katera se izdeluje po tovarnah. Tega mnenja so zlasti tovarnarji, zato ker dosti več blaga razpečajo tam, kjer je mednarodna noša nego tam, kjer je narodna v navadi. Za narodno nošo pa se ogrevajo oni, kateri vedo, da je noša nekaj posebnega, nekaj značilnega za dotični narod, objednem pa mnogo lepša kot druga obleka, katera se po tovarnah izdeluje in da stane narodna noša ljudi, kateri sami sejejo lan in konoplje, sami predejo, tko in šivajo le pridnosti in truda, ne pa denarja, katerega bi sicer razmetavali za razno tovarniško blago. Po onih občinah, kjer se je narodna noša še obdržala ter domače žerske same predejo, tko in šivajo, ostaja denar doma in hiša, v kateri se tako dela, se lahko zove tvornica za dotično družino. Prosti zimski čas se ne porablja za brezdelje ampak ravno nasprotno. Ljudstvo se vadi marljivosti in pridnosti. Kar časa službujem v Belokrajini, sem opazila, da so Belokranjice jako delavne, da jim je treba iskati para po onih krajih, kamor tvornice spečavajo svoje blago.

Dvanajsta ura je v zvoniku že odbila, po oknih so vzcetele ledene rože, okrog hiše brije mrzla burja ali pridna roka belokranjske gospodinje še ne počiva. Krog sebe ima zbrane svoje dekleta; med pripovedovanjem pravljic iz starih časov ali pa med prepevanjem narodnih pesmi, jim teko vretena med prsti, kakor da jih gonijo mali motorji, katerih ni ustvarila tehnika, ampak jih podelila vse iznajdujoča, vsemu se prilagodujoča mati narava.

Podlistek.

Belokranjskemu Sokolu.

Mi bratje, sokolov četa smo,
sinovi naroda —
in naše geslo je: Naprej
do cilja jednega!

Če šviga strela, grom buči
ne plašimo se mi,
za narod svoj, če treba je
žrtvujemo vse moči.

Pod zmage praporom naprej
korakaj sokol vsak,
da z naše zemlje zgineta
sovrage in njega znak.

Tihozor.

Tri črne jagode.

Tri jagode tri črne,
tri črne jagode,
vas srce vzljubilo
do zadnjega je dne.
Pripela vas na prsi
bom črne jagode,

bodite znakom žalnim
kot bolne so solze. —

S solzami vas bom prala
tri dolge, bolne dni,
s solzami vas močila
tri dolge bom noči.

Ve jagode ve črne,
ve črne jagode,
ve dragemu povejte,
da ljubi ga srce.

Ko solz presahne potok,
umrlo bo oko,
srce pa njega, verno
ljubilo daljé bo.

Tihozor.

Moj stric Julij.

(Prevod iz francoščine.)
(Dalje.)

In vsako nedeljo ponavljal je oče, kadar je zagledal temne parnike, iz katerih so se vzdigovale proti nebu kače dima, z nezmojljivo točnostjo ure, besede:

„Kakšno presenečenje bi bilo za nas, če bi bil Julij tu notri.“

In zdelo se nam je, da ga ga vidimo,
kako maha z robcem in da slišimo njegov glas:

„Oha! Filip!“

Tisoč načrtov je bilo vzgrajenih pri brezdvomnem pričakovanju njegove vrnitve; celo majhna hišica na obali morja je bila med darovi, s katerimi nas bodo obsipali stričevi zakladi in nočem trditi, da moj oče ni stopil v to svrhu že v pogajanja.

Ena mojih sestra je bila takrat stara osemindvajset, druga šestindvajset let. Vse je kazalo, da se nobena ne bo omožila, kar je povzročalo rodbini ne malo bridkosti.

Slednjič se je vendar pojavil snubač in sicer za drugo sestro, bil je uradnik, ne ravno bogat, a pošten mož. Ne morem se iznebiti prepričanja, da je pismo našega strica, ki so mu ga pokazali neki večer, premagalo pomisleke mladega moža ter povzročilo, da se je odločil za ta korak.

Snubač je bil najprisrčneje sprejet in sklenili smo, da napravimo po poroki skupno rodbinsko potovanje v Jersei.

Jersei je idealen cilj za potnike, kateri imajo malo v žepu. Ni predaleč, potnik se

Zjutraj, ko se še ni petelin oglasil in ko cerkovnik še ni odzvonil belega dne, že zopet teko oni naravni motorji. Ni li to pridnost?

Pa pogledjmo nekoliko tudi v dan. Dekle, ki nese težko banjo vode na glavi pridno vrti vreteno, sukajoče nanjo tanko nit, katera se prede iz finih, belih vlaken, ki so z rdečim trakom povezana v kodeljo na lepo narezljani preslici. Tako si ustvarja ženstvo belo, snažno oblačilo, katero tako dobro karakterizuje pridnost Belokranjice. Belokranjsko ženstvo je tudi znanstvenik dr. Valter Šmid označil kot marljivo in delavno, v katerem še vlada duh narodnega ponosa in narodne iznajdbe in da baš to ženstvo nudi še dandanes znanstvenikom podatke o marljivosti starih Slovanov, s tem da goji še narodno nošo, katera ima velik pomen za obstanek vsakega posameznega naroda.

Ko se je lanskega leta vršil v proslavo 60 letnega vladanja spreved po Dunaju, je bila v sprevedu zastopana narodna noša. Vsi časopisi so takrat pisarili, da naj bi ta spreved oživljajoče vplival na narodno nošo. Koliko se je s tem sprevedom doseglo v prilog narodni noši, o tem ne mislim razpravljati.

Ko sem potovala po nemških krajih, sem opazila, kako Nemci in to inteligenca, visoko čislajo narodno nošo. Kdo še ni videl malega fantiča, ki je bil oblečen kakor Tirolec in je hodil z očetom, kateri je bil v fraku in cilindru ali pa matere, ki je imela na glavi sedaj moderni klobuk, ki izgleda kakor tri cente težek zvon, ob njeni roki pa je šla brhka hčerka, oblečena v lahkotno obleko kakor Rožnodolinka. Vprašamo se, kaj je smoter temu, da je bil deček oblečen kot Tirolec in deklica kakor Rožnodolinka? To je narodna vzgoja mladine. Kar pa smejo Nemci, mislim, da tudi nam ni prepovedano.

Oglejmo si nekoliko one kraje, kjer so prej omenjeni naravni motorji prominili in

pelje v tovornem čolnu čez morje in je kmalu na tujih tleh, ker otok je angleška last.

Okoli tega potovanja v Jersei so se vrtile od tega časa vse naše misli in sanje.

Slednjič je prišla ura odhoda. Še danes vidim, zdi se mi, kot, da bi se bilo šele včeraj dogodilo, kako moj oče z veliko skrbnostjo pazi, kako se vkrcavajo naši trije kovčeki, kako se moja mati v največjem razburjenji oklepa roke moje neomožene sestre, ki je bila odkar se je ločila od one, kakor od koklje in celega gnezda zapuščeno pišče in vidim tudi, da mladi par vedno ostaja za nami, tako da se večkrat oziram za njim.

Zapiskalo je k odhodu. Na krovu smo bili, ko se je ladija pomikala ven na odprto morje, čigar površina je bila gladka in ravna, kakor plošča iz zelenega mramorja. Ponosna sreča nas je navdajala, ko se je počasi pomikalo obrežje, čuvstvo, ki se v takih slučajih rado polasti onih, kateri malo potujejo.

Moj oče se je samozavestno vzravnal po konci v svoji stari suknji, iz katere smo še to jutro z največjo skrbnostjo spravili madeže, da je dišala po bencinu. Ta vonj, ki sem ga tako dobro poznal od naših sprehodov,

že bujno cvete mednarodna noša. Kdo še ni videl opice Lisete, katera pleše, oblečena v rdeče krilo z zelenim klobučkom na glavi? Li ne vidiš tega pri dekletu onega kraja ob nedeljah? Žuljave, od solnca obžgane roke in zagoreli obraz, ki gleda iz baržuna in svile pripada k obleki ravno tako, kakor kosmate roke in obraz Lisete k rdečemu krilu. Ali so ne vidi tu znak zapravljenosti in ne znak štedljive gospodinje? Ali se ne vidi tu lenoba, ki diči težaški obraz kakor zelen klobuk opico Liseto? Da, reči smem, da v krajih, kjer vlada ta razkošnost, napuh in ošabnost, je človeško, žensko bitje popolnoma brez okusa in brez smisla za „lepo,“ kajti pristoji mu ona šara ravno tako, kakor zajcu boben in ščetinarju sedlo.

Kako pa izgleda ravnokar opisano dekle ob delavnikih? Vprašajmo jo, kolikokrat opere ono svojo obleko, katera je umazana od polaganja in od druge hlevske nesnage in svoj zastor, kateri se sveti, kakor da bi ga bili polži oblazili. Kako vsa drugačna je Belokranjica!

Ona stopa kakor bela lilija čista in snažna s ponosom, da to kar nosi na sebi, je ustvarila njena pridna roka. Na njeni obleki so ponižni okraski, kakor so štepka, kambice, vozlički, vezanka itd., kar vse je iznajdba njenega duha. Je li to ne povzdiguje nad vso tovarniško šaro? Pa bela pečica na glavi, kaj ne znači ona ponižnosti, varčnosti in marljivosti belokranjske devojke? Kdo ne razvidi tu razlike med tovarniškim oblačilom in med oblačilom prej imenovanih naravnih strojev? Tu je vsakemu odprto polje, kjer zamoremo ustvarjati sebi ponos, ako delujemo na to, da se reši narodna noša iz rok tuje veleobrtne, industrijalne špekulacije.

Ako preračunimo, koliko svetlih kronic odpotuje iz naše Belokranjine v tuji svet, da se ž njimi maste naši sovragi, bi vsakdo, ki ima še kaj srca za blagor naroda, po-

je vzbujal v meni praznične občutke. —

Na krovu smo opazovali dve elegantni dami, katerima sta dva gospoda podajala ostrige. Star, raztrgan mornar je odpiral školjke z nožem, gospoda sta jih jemala iz njegovih rok ter sta jih dajala damam. Te so jih použile na okusen način, prijele so jih s finim žepnim robcem, nagnile malo glavice, da si ne omadežujejo obleke, izsrkavale hitro vsebino ter metale prazne lupine v morje.

To okusno zauživanje je očitno zapeljalo mojega očeta. Približal se je materi in sestrama ter rekel:

„Ali ne bi tudi pokusili ostrige?“

Sestri sta takoj odgovorili da, a mati, ki je premislila, da bo to stalo nekaj denarja, odklonila je rekoč:

„Bojim se, da si pokvarim želodec, daj jih otrokom, a ne preveč, da ne zbole.“

Potem se obrne k meni ter reče: „Za Josipa to ni, dečkov ne smemo razvajati.“

Ostal sem pri materi, a na tistem sem se hudoval nad storjeno mi krivico. Sledil sem očetu z očmi in videl, kako ponosno pelje svoje hčere in zeta k staremu, razcapanemu mornarju.

(Konec prih.)

dvojil in potrojil vse sile, da se obrani v našem narodu še zadnji ostanek narodne obleke. Vsake izobražene slovenske žene je sveta dolžnost, da se zavzame za ta prastari slovenski spomin.

Vam pa Belokranjice kličem: „Ostanite zveste svoji robači, svojemu uspetlju, svoji dolenjki, svojemu oplečju in svoji nedolžno beli pečici, ki vas diči in je vaš ponos in znak vaših marljivih delavnih rok ter znak varčnosti in gospodinjske pridnosti.“

Živela bela Belokranjica, ponos slovenskega naroda!“ Poldka.

Dopisi.

Iz Štrekljevca. Prepričana sem, dragi „Belokranjec“, da i ti rad izveš, kaj se godi po svetu. Na Kalu pri Štrekljencu smo imeli v nedeljo 9. t. m. takozvani „bal“ in sicer v hotelu pri „treh Gracijah“, po domače „pri Matetkah“. Tu se je plesalo, da se je kar kadilo. Pri vsem tem pa je ta nekaj vredna, da so bile prirediteljice plesa Marijine hčere ter dobile takoj plačilo, ko se je v župnišču izvedelo, da so velike „nasprotnice“ plesa. Odslovil jih je njih dušni pastir, in tako, da so sedaj eks Marijine hčere. Seveda za vsak trud svoje plačilo. Isto tudi tu. Kuhale so gnjati, klobase, pekle potice, a vse zaman. Ker med tem, ko so se pošteno vrtile, so si znali drugi „prišpogat“ požrtijo in to brezplačno. Semiško gasilno društvo je bilo tudi povabljen. Zvedelo se je seveda, da so plesali po Mihčevem taktu. Saj smelo trdim, da je drugi „Napoleon“, ker izvrši dve deli naenkrat, namreč, da gode in drema. Seveda so dobili tudi naši c. kr. orožniki povabilo, in sicer jako originalno. Čujte: „Gospodje orožniki, naši služabniki“. Gospodične Matetke uljudno vprašam, odkdaj so orožniki naši služabniki? Gotovo gospodične Matetke mislijo dobiti kako večjo čast in dostojanstvo kjer bi se jim pridelo telesno gardo. No, kadar pride do tega, hočem razsvetliti Kal in seveda naročiti njim na čast zopet Mihca.

Iz mlina na bregu Kolpe. Na dopis „Iz Otoka“ z dne 5. maja t. l. v „Belokranjcu“ pripominim sledeče: Ne vem, ali je g. dopisnik iz Otoka sam izmeril ono površino, na koji je voda zemljo odnesla, ali je dal po veščaku izmeriti — to pa vem, da se je glede tega najmanje za polovico zmotil. Ako se pa odračuna oni del te površine, na katerem je voda že preje odnesla zemljo in za kojega so kmetje dobili primerno odškodnino, potem je pomota g. dopisnika še za polovico večja. Kar se tiče uresničenja prerokovanja kmetov proti učnosti hrvatskih inženjerjev, rečem le to, da se bo skazalo, katero mnenje je pravo. Nadalje naj g. dopisnik vzame na znanje, da nisem čakal z zagravitvijo novega toka reke na njegov dopis, ker je bil že pred obelodanjenjem dopisa toliko zagrajen, da se ni bati vač daljne škode, najmanj v onem obsegu, kakor g. dopisnik prorokuje. V ostalem je članek nekako tendenciozen ali ž njim ne bode ne slapa, ne mlina odnesel.

A. Božič, posestnik mlina.